

Asia: VN/23102/2020

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käyttöoikeuksia koskevasta asetuluonnoksesta

Osa 1. Yleinen palaute asetuluonnoksesta

a. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteiden kokonaisuus selkeä ja ymmärrettävä?

Kyllä

Perustelut, miksi ei ole ymmärrettävä

-

Muutosehdotus em. osion parantamiseksi tai muu kommentti

-

b. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteet toteutettavissa käytössänne olevaan tietojärjestelmään?

Ei

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

c. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteet riittävät kattavat, jotta niiden perusteella voidaan antaa käyttöoikeudet kaikille asiakastietoja käsitteleville henkilöille?

Kyllä

Perustelut, miksi ei ole ymmärrettävä

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

Asetuksen käyttöoikeuksien perusteet ovat riittävän kattavat, mutta käyttöoikeuksien anto riippuu mm. käytettävästä tietojärjestelmästä ja niiden toiminnallisuuksista, ammattiryhmästä, kirjautumisyksiköstä yms. Lähtökohtaisesti käyttöoikeuksien on perustuttava sosiaali- ja

terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun asiakas- ja potilastietoja käsittelevän henkilön työtehtävään ja annettavaan palveluun siten, että henkilöllä on käyttöoikeus vain työtehtävissään tarvitsemiin välttämättömiin asiakastietoihin.

d. Kuinka suuren osan työntekijöistä kohdalla käyttöoikeuksien laajuus muuttuu asetuksen myötä?

-

e. Miten asetusluonnoksen mukaiset käyttöoikeudet muuttaisivat ammattihenkilöiden työtä?

Todennäköisesti asetusluonnoksen myötä terveydenhuollon ammattihenkilöiden työ helpottuu ja sujuvoituu. Työyksiköt ovat erilaisia, joten toivottavaa olisi, että tämä asetusluonnos ei heikentäisi terveydenhuollon ammattihenkilöiden käyttöoikeuksia. Riittämättömät käyttöoikeuden vaikuttavat mm. työn sujuvuuteen ja potilashoittoon.

a. kustannukset euroina

-

b. työmäärä (htkk)

-

c. muutosten toimeenpanon edellyttämä aika kuukausina

-

d. tietojärjestelmämuutokset

-

Jos kyllä, kerro tarkemmin minkälaisia muutoksia

-

Osa 2. Käyttöoikeudet terveydenhuollossa

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus kaikkiin asiakastietoihin?

Kaikissa palveluissa ei ole välttämätöntä olla käytössä käyttöoikeutta kaikkiin asiakastietoihin. Terveydenhuollon käyttöoikeudet tulisi antaa ammattihenkilön työtehtävän ja annettavan palvelun perusteella. Työtään tekevät terveydenhuollon ammattilaiset tekevät töitä erilaisissa työyksiköissä ja potilaiden tilanteet ja tarpeet hyvinkin erilaisia, joten välttämättömyyden arvioinnissa on huomioitava millaiset tiedot ovat kyseisessä palvelussa ja työtehtävässä välttämättömiä. Kuitenkin laaja-alaisissa tehtävissä on kyse potilaan kokonaisvaltaisesta hoidosta, hoitoon liittyvistä tutkimuksista sekä hoidon tarpeen arvioinnista eri terveystilanteissa, joten on perusteltua, että ammattihenkilöllä on lähtökohtaisesti oikeus kaikkeen potilastietoon. Laaja-alaisissa hoidollisissa työtehtävissä erityisesti ensihoidon, tehohoidon ja päivystyksen palveluissa täytyisi olla käyttöoikeus kaikkiin välttämättömiin asiakastietoihin sekä sosiaalihuollon asiakas- ja potilastietoihin tietosuojasetuksen mukaisen suostumuksen määrittämässä laajuudessa. Riittävien taustatietojen tärkeys korostuu tilanteissa, joissa potilas on vakavasti sairas.

Onko laaja-alainen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

Laaja-alainen työtehtävä on tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa.

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja. Voisi miettiä onko suun terveydenhuollon palvelu laaja-alainen työtehtävä, joka vaatii käyttöoikeuksia kaikkiin asiakastietoihin.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Kaikissa palveluissa ei ole välttämätöntä olla käytössä käyttöoikeutta kaikkiin asiakastietoihin. Terveystietojen käyttöoikeudet tulisi antaa ammattihenkilön työtehtävän ja annettavan palvelun perusteella. Työtään tekevät terveydenhuollon ammattilaiset tekevät töitä erilaisissa työyksiköissä ja potilaiden tilanteet ja tarpeet hyvinkin erilaisia, joten välttämättömyyden arvioinnissa on huomioitava millaiset tiedot ovat kyseisessä palvelussa ja työtehtävässä välttämättömiä. Rajatuissa hoidollisissa tehtävissä erityisesti ensihoidon, tehohoidon ja päivystyksen palveluissa täytyisi olla käyttöoikeus kaikkiin välttämättömiin asiakastietoihin sekä sosiaalihuollon asiakas- ja potilastietoihin tietosuoja-asetuksen mukaisen suostumuksen määrittämässä laajuudessa. Riittävien taustatietojen tärkeys korostuu tilanteissa, joissa potilas on vakavasti sairas.

Onko rajattu hoidollinen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

Rajattu hoidollinen työtehtävä on tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa.

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

Rajatuissa hoidollisissa työtehtävissä, esimerkiksi lähihoitajan tehtävissä, tulisi ottaa huomioon, että perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa ja eri erikoisaloilla on erilaisia työtehtäviä, joissa vaaditaan eritasoisia käyttöoikeuksia. Käyttöoikeuksien antamisen laajentamisen tai supistaminen tulisi olla sujuvaa ja tulisi olla mielellään jo etukäteen mietitty, jotta työnteko olisi sujuvaa. Mikäli työntekijä tekee useampia työtehtävän tai palvelun yhdistelmiä työpäivänsä aikana, käyttöoikeudet tulisi mahdollistaa sen, ettei työntekijän tarvitse päivän aikana vaihtaa eri roolista toiseen. Joissakin tietojärjestelmissä on käytössä ammattiryhmäkohtainen näkymä, jolloin tietyn ammattiryhmän työntekijä näkee lähtökohtaisesti vain ennalta määriteltäviä tietoja. Joissakin tietojärjestelmissä on käytössä erilainen näkymä kirjautumisyksikön mukaan.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Hoidon tuen työtehtävissä ei ole välttämätöntä olla käytössä käyttöoikeutta kaikkiin asiakastietoihin. Terveystietojen käyttöoikeudet tulisi antaa työntekijän työtehtävän ja annettavan palvelun perusteella. Hoidon tuen työtehtävissä työtään tekevät terveydenhuollon ammattilaiset ja muita asiakastietoja käsittelevät työntekijät tekevät töitä erilaisissa työyksiköissä ja potilaiden tilanteet ja tarpeet hyvinkin erilaisia, joten välttämättömyyden arvioinnissa on huomioitava millaiset tiedot ovat kyseisessä palvelussa ja työtehtävässä välttämättömiä.

Onko hoidon tuen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

Hoidon tuen työtehtävät ovat tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Kaikissa palveluissa, joissa esimerkiksi proviisorit ja farmaseutit tekevät työtehtäviä, joissa toimitetaan lääkkeitä, neuvotaan ja opastetaan lääkkeiden käytössä sekä arvioidaan lääkitystietojen ajantasaisuutta sekä asianmukaisuutta. Näitä palveluita on sekä perusterveydenhuollossa että erikoissairaanhoidossa ja apteekeissa.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Kaikissa palveluissa, joissa esimerkiksi sihteerit, ajanvaraajat sekä puhelinvaihdetta ja laskutusta hoitavat työntekijät ovat töissä. Näitä on esimerkiksi sairaalat, terveyskeskukset, lääkäriasemat yms.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja. Potilashallinnon tehtävissä, esimerkiksi osastonsihteerin tehtävissä, tulisi ottaa huomioon, että perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa ja eri erikoisaloilla on erilaisia työtehtäviä, joissa vaaditaan eritasoisia käyttöoikeuksia. Osastonsihteerit ovat yleensä ensimmäinen terveydenhuollon työntekijä, jonka potilas tapaa esimerkiksi päivystyksessä, joten käyttöoikeuksien on oltava tarpeeksi laajat.

Tulisiko opiskeluhooltoon kuuluva terveydenhuolto (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ja opiskeluhoollon psykologipalvelut) olla oma palvelunsa asetuksen 3 §:ssa?

-

Mitä potilastietoja opiskeluhoollossa välttämättä tarvitaan?

Opiskeluhoollossa annettava hoito on perusterveydenhuollon sairaanhoitoa, suunterveydenhuoltoa, terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraamista ja edistämistä. Välttämättömiä potilastietoja ovat:

- potilaan henkilö- ja perustiedot
- omaa tehtävää koskevat pyynnöt, lähetteet sekä palvelua koskevat tilaukset tai vastaavat
- terveys- ja hoitosuunnitelma ja ammattiryhmää, erikoisalaa tai antamaansa palvelua koskevat erikoisala- tai palvelukohtaiset hoitosuunnitelmat
- ajanvaraus- ja käyntitiedot

- kriittiset riskitiedot, diagnoosit ja toimintakykyyn liittyvät tiedot siltä osin kuin työtehtävässä on välttämätöntä
- omaa ammattiryhmää, erikoisalaa tai palvelua koskevat potilastiedot

Missä palveluissa ja työtehtävissä välttämättä tarvitaan opiskeluhuollon potilastietoja?

Opiskeluhuollon potilastietoja tarvitaan ainakin sairaanhoidossa, suunterveydenhuollossa, ennaltaehkäiseissä työtehtävissä sekä ajanvarauksessa.

Osa 3. Käyttöoikeudet sosiaalihuollossa

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Käyttöoikeudet tulisi antaa työntekijän työtehtävän ja annettavan palvelun perusteella. Palveluita, joissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin ja joissa toteutetaan laajan asiakasvastuun tehtäviä ovat mm. sosiaalipäivystys, turvakotipalvelut, sekä kaikki työtehtävät, joiden tehtävänä on asiakkaan kokonaisvaltainen hoito, palvelutarpeen arviointi ja asiakkuuden suunnittelu.

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa kyseisissä tehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Käyttöoikeudet tulisi antaa työntekijän työtehtävän ja annettavan palvelun perusteella. Palveluita, joissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin ovat mm. sosiaalityöntekijät, sosiaaliohjaajat tai muut viranhaltijat, joiden tehtäviin kuuluu tehdä asiakasta koskevia päätöksiä ja koordinoita asiakkaan palveluita. Työtehtäviin ei kuitenkaan kuulu kokonaisvastuuta asiakkaan kokonaisuudesta.

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa kyseisissä tehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Käyttöoikeudet tulisi antaa työntekijän työtehtävän ja annettavan palvelun perusteella. Välttämättömiä käyttöoikeuksia tulisi olla kaikki käyttöoikeudet, joita ilman työtehtävän hoitaminen ei onnistu. Tällaisia ovat mm. perheoikeudelliset palvelut.

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa kyseisissä tehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Käyttöoikeudet tulisi antaa työntekijän työtehtävän ja annettavan palvelun perusteella. Välttämättömiä käyttöoikeuksia tulisi olla kaikki käyttöoikeudet, joita ilman työtehtävän hoitaminen ei onnistu. Tällaisia työtehtäviä ovat mm. päätökset omaishoidon tuesta, toimeentulotuesta, asiakkaan raha-asioiden hoitamisesta yms.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa kyseissä tehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Käyttöoikeudet tulisi antaa työntekijän työtehtävän ja annettavan palvelun perusteella. Välttämättömiä käyttöoikeuksia tulisi olla kaikki käyttöoikeudet, joita ilman työtehtävän hoitaminen ei onnistu. Yksityisessä sosiaalihuollossa olisi hyvä olla käyttöoikeus vain oman rekisterinsä asiakkuusasiakirjaan, sopimusasiakirjaan ja antamaansa sosiaalipalvelun liittyvään asiakassuunnitelmaan sekä antamaansa sosiaalipalvelua koskeviin asiakastietoihin.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa kyseissä tehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Käyttöoikeudet tulisi antaa työntekijän työtehtävän ja annettavan palvelun perusteella. Välttämättömiä käyttöoikeuksia tulisi olla kaikki käyttöoikeudet, joita ilman työtehtävän hoitaminen ei onnistu.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa kyseissä tehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Käyttöoikeudet tulisi antaa työntekijän työtehtävän ja annettavan palvelun perusteella. Välttämättömiä käyttöoikeuksia tulisi olla kaikki käyttöoikeudet, joita ilman työtehtävän hoitaminen ei onnistu. Tällaisia palveluita ovat mm. palveluasumisen- ja tehostetun palveluasumisen-, kotihoidon- ja laitoshoidon palvelut.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa kyseissä tehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja.

Mitä sosiaalihuollon asiakastietoja kuraattoripalvelussa välttämättä tarvitaan?

Sosiaalihuollon kuraattoripalveluissa välttämättömiä asiakastietoja ovat:

- potilaan henkilö- ja perustiedot

- ajanvaraus- ja käyntitiedot
- pyynnöt, lähetteet, palvelua koskevat tilaukset ja vastaavat
- terveys- ja hoitosuunnitelma
- erikoisala- ja palvelukohtaiset hoitosuunnitelmat
- tiettyä ammattiryhmää, erikoisalaa ja palvelua koskevat potilastiedot
- potilasyhteenvedon keskeiset terveystiedot

Missä palveluissa ja työtehtävissä välttämättä tarvitaan kuraattoripalvelun asiakastietoja?

Kuraattoripalvelujen asiakastietoja tarvitaan ainakin kouluissa, oppilaitoksissa ja kaikissa paikoissa, joissa tarjotaan kuraattoripalveluita.

Osa 4. Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon muissa tehtävissä

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Käyttöoikeudet tulisi antaa opiskelijan työtehtävän ja harjoittelupaikan sekä annettavan palvelun perusteella. Välttämättömiä käyttöoikeuksia tulisi olla kaikki käyttöoikeudet, joita ilman työtehtävän hoitaminen ei onnistu.

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa kyseisissä tehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Käyttöoikeudet tulisi antaa vain välttämättömiin työtehtäviin, esimerkiksi pääkäyttäjille ja tietojärjestelmäasiantuntijoille ja tietoja saisi käsitellä ainoastaan siinä laajuudessa kuin se on välttämätöntä selvitetävän virhetilanteen tms. kannalta.

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa kyseisissä tehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Käyttöoikeudet tulisi antaa niihin asiakastietoihin, joita arkistotoimen tehtävissä tarvitaan. Tällaisia ovat mm. kaikki arkistonmuodostajan vastuulla olevat, asiakirjamuodossa olevat asiakas- ja potilastiedot.

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

Käyttöoikeuksien laajuus vastaa kyseisissä tehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja.

Osa 5. Muu palaute

Muita huomioita ja palautetta asetusluonnoksesta

-

Vartiainen Tiina

Tehy ry - Yhteiskuntasuhteet ja kehittäminen toimiala